

ВІД РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ

У педагогічній і громадській думці України достатньо утвердилося враження, що на рубежі XX і XXI століть наша освіта потребує суттєвих змін. Причини, що спонукають до них, – це: по-перше, виникнення і розвиток української держави з її відмінними від попереднього періоду економічними, соціальними і політичними відносинами, системою цінностей, духовним життям і, по-друге, нові тенденції в розвитку світової цивілізації, як, наприклад, глобалізація, перехід до якісно нових технологій, що все разом висуває інші вимоги до життя і діяльності людини. Суттєва модернізація освітніх установ і освітньої діяльності, що покликана готувати конкурентоспроможну в сучасних умовах особистість на часі, але готовність до змін освітньої спільноти недостатня.

Потрібно усвідомлювати, що доцільність усіх змін зумовлена необхідністю навчання і виховання відповідно до особливостей людини, її конкретних здібностей і певної життєвої траєкторії. Цей підхід академік Г.Г. Кремень називає людиноцентризмом в освіті.

Суттєвої модернізації в цьому зв'язку мають, насамперед, зазнати виховні цілі, зміст і засоби їх реалізації. Напрямок такої пошукової роботи, за твердженням академіка І.Д. Беха, має задаватися фундаментальною соціокультурною вимогою: повернути стосунки між дітьми і педагогами, дітьми і батьками до витоків Любові, Прийняття, Розуміння – тієї духовної першооснови, без якої не може утвердитися Людина.

Виникає необхідність навчити дітей і студентів сприймати навчальний заклад як «інститут любові». На цю духовну ідею працює особистісно орієнтована модель виховання і навчання. У зв'язку з цим педагогічний процес намагаємося проектувати і здійснювати як духовне зростання кожної дитини, що можливо реалізувати лише в спеціально організованому соціумі, в найтіснішому зв'язку із психологічною наукою.

Виховання і навчання виступає для дитини як посередник в оволодінні історико-культурним досвідом народу, носіями якого є мистецтво, література, праця, гра, творчість, народні традиції, міфологія, релігія тощо.

Особистісно орієнтоване навчання і виховання ґрунтуються на спеціально організованій діяльності, переконливій міжособистісній комунікації (спілкуванні) та суб'єкт-суб'єктних відносинах як основних засобах впливу особистості педагога на вихованця. Навіювання, маніпулювання, примус розглядаємо такими, що не відповідають гуманізації виховного процесу, оскільки їхні цілі та зміст оцінюються неприйнятними з погляду педагогічної моралі.

Це дає нам підстави робити в своїх публікаціях висновки про досяжне завдання розвитку всіх сутнісних сил учня і студента, які полегшуватимуть їхню інтеграцію в повноцінне суспільне життя при збереженні своєї особистісної ідентифікації.

Охоплена Болонським реформуванням вища школа, її випускники не повинні залишати ці питання поза увагою. Міністр освіти і науки зазначає, що запровадження основних положень Болонського процесу передбачає врахування національних підходів до організації навчання, змісту освіти, традицій у підготовці майбутніх фахівців з вищою освітою. У керівних європейських документах щодо розвитку вищої освіти зазначається, що університети в значній мірі повинні зберігати свої власні традиції, надбання, школи. Тому мова не йде про пряме запровадження закордонного досвіду в навчальний процес українських університетів або так званої «Болонської системи організації навчального процесу», якої власне в природі не існує.

У цьому контексті ми вважаємо, що кожен університет, поряд із врахуванням загальних рекомендацій та порад міністерства, повинен формувати своє власне освітнє середовище, культуру організації навчання, культуру викладачів і студентів, культуру оцінювання навчальних досягнень студентів, культуру забезпечення якості підготовки майбутніх фахівців та науково-педагогічних працівників.

Період з 2010-2020 року повинен стати ключовим у реалізації довготермінових стратегій щодо визнання вищої освіти України в європейському і світовому освітньому просторі.

Зважаючи на наше відчутне відставання, більшість із цих програмних питань має бути вирішено у стислі терміни, а додаток до диплому європейського зразка повинен видаватися вищими навчальними закладами вже цього року.

Лише те молоде покоління, яке буде освіченим на найвищому рівні, підготовлене до випробувань на Людність, матиме право стверджувати: «Світ творить нас, ми творимо Світ!»